

Inserati se sprejemajo in veljajo
tristopna vrsta:

8 kr., če so tiska 1krat,
12 " " " " 2 " "
15 " " " " 3 " "

Pri večkratnem tiskanju se
cena primerno zmanjša.

Rokopisi

ne vračajo, nefrankovana
pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravištvu
(administracija) in ekspedicijska na
štamptarni h. št. 16.

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:
Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — " "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo v Hillšorjevi ulici
št. 6.

Izhaja po trikrat na teden in
sicer v torek, četrtek in soboto.

Zarad praznika izide prihodnja šte-
vilka „Slovenca“ v torek 5. novembra.

Govor poslanca Kluna

o novi šolski postavi v 11. seji dež. zbornice.
(Dalje.)

Drug slučaj. Bil je učitelj na neki službi
provizorično nastavljen. Ker ni bil pripraven
in so otroci še to pri njem pozabili, kar so
znali, prosila je občina, naj se služba razpiše
in naj se jim pošlje drug učitelj. Ali občini se
ni vstreglo, marveč je dobil učitelj iz praznih
izgovorov oproščenje od učiteljskega izpita,
katerega bi imel napraviti pred dvema letoma,
in vsled tega se je razpis te učiteljske službe
odložil. Pred nekaj časom je ta učitelj v javno
pohujšanje vse fare svojo ženo z otroci vred
spodil iz hiše, ker ni dobil denarja za popi-
vanje in občina se ga ne more znebiti, čeravno
je provizorično nastavljen, ker se okrajni šol-
ski svet zanj poteguje in ga okrajni nadzornik
protežira.

Brati je bilo o neprilichnostih v Kočevskem
mestu, in kaj je bil nasledek? Občina je želela,
da se kaj zgodi, pa dotični krogi niso pre-
iskovali, ali so prizadeti krivi, ampak preisko-
vali so, kdo je to svetu naznanil. Občina takih
učiteljev nikdar ne bo v službo vzela, če jih
ima ona nastavljeni, kakor dosedaj.

Ko se je preresetavalo imenovanje učite-
ljev, smo mi nasvetovali, naj se saj dovoli tro-
jica, ali „ternovorschlag“, da si izbere občina
tri učitelje, katere bi potem priporočila v po-
trjenje. Toliko smo dosegli, da ima občina res
pravico, trojico sestaviti, ali kaj pomeni ta
terno, če se je ta pravica v prihodnjem para-

grafu tako omejila, da se deželnemu šolskemu
svetu ni treba ozirati ne na terno, ne na ugo-
vore, katere ima občina proti enemu ali dru-
gemu kandidatu.

Zakaj se je to vzelo občinam, slišali smo
iz ust enega govornika nasprotne stranke, nam-
reč zaradi tega, ker so občine prej imele zdr-
žavati šole, pozneje pa je prišlo to na deželni
zaklad, da toraj občine sedaj nimajo skrbeti
za učitelje, ampak da gre to iz normalno-šolskega
zaklada. Dobro. Ali če hočete dosledni
biti, morate tako sklepati: Če normalno-šolski
zaklad učitelje zdržuje, naj tisti, ki ima za ta
zaklad skrbeti, učitelje tudi imenuje, ter naj se to
imenovanje deželnemu odboru, ne pa deželnemu
šolskemu svetu izroči. Pravijo sicer, da deželni
odbor ima tudi govoriti pri imenovanju učite-
ljev, ker ima dva zastopnika v deželnem šolskem
svetu. Gospod baron Apfaltrern nam je
še rekel, da bomo enkrat, če zopet v večino
pridemo, veseli, ker smo dosegli, da bodo pra-
vice deželnega odbora v deželnem šolskem svetu
zavarovane. Iz teh besedi g. barona Apfaltrerna
bi zamogel soditi, da se Vam dozdeva, da ne
boste dolgo časa imeli večine, da pa hočete
zapraviti vse pravice, katere je dežela imela.
(Pohvala na levi in med poslušalci.)

(Deželni glavar pozvoni: Prosim poslu-
šalce, naj bodo mirni)

Posl. Klun (nadaljuje): Vi ravnate, kakor
posadka, ki takrat, ko mora trdnjavo zapustiti,
vse uniči, kar se tam nahaja. Ko smo v od-
seku razne pomisleke zastran občin navedli,
reklo se je: to ne bo mogoče, da bi se obči-
nam godila krivica, saj živimo v ustavni dr-
žavi, imamo postavne določbe, in te vsak spo-
štuje. Koliko se spoštujejo postavne določbe,

pokazale so volitve v to zbornico, pokazale so
raznotere druge volitve, kaže se pri marsikaki
drugi priliki, katera ljudem daje povod, da se
morajo z gosposko bojevati za postavo in ravno
od gosposke zahtevati, naj postavno ravná, od
gosposke, katera bi imela nad postavo čuvati.
To je veljavo postave strašno omejilo. Kdo bo
potem spoštoval postavo, če jo tisti ne, ki bi
jo imeli varovati. (Dobro! — na levi.) Ko smo
povdarjali, da zgubé občine zdaj te pravice,
reklo se je, da šolstvo s tem pridobi,
ker velike zapreke so se dosedaj pokazale pri
šolstvu vsled dosedanega imenovanja po ob-
činah. Zgodilo se je, da so nekatere občine
skupno enega in istega učitelja prezentirale,
da je bil tedaj imenovan od štirih občin na
enkrat, in ker ni mogel nastopiti vseh služb,
so tri ostale brez učitelja in to je občinam na
kvar. Če je to neprilichnost, kar pripoznavam,
naj se drugače odpravi, kakor s preuredbo
postave. Zaukažite učiteljem, da naj vsak na
prošnjo zapiše, da prosi tudi za to ali ono
službo, potem se bodo občine že dogovorile,
katera ga bo izbrala, da ga ne boste dve pre-
zentirali. Tudi se je reklo, da občine niso po-
znale kvalifikacij učiteljev in da bode šolski
svet bolje razsodil zmožnosti in vedel pravega
moža postaviti na pravo mesto. Ali temu se
lahko v okom pride. Le zaukažite, da naj de-
želni ali okrajni šolski svet, če kvalifikacijo
bolj pozná, pridene prošnji, kedar jo pošlje
krajnemu šolskem svetu, kvalifikacijsko ta-
belo, naj zapiše, kako so vredjeni, potem bo
prilika dana, izbrati pravega, in občine bodo
že vedele, kako in kaj.

Rekel sem, da se občinam nakladajo silno
velika bremena, da se jim pa ni pustila no-

Hadži Loja.

V Sarajevem so se že pričele sodnijske
preiskave proti ujetemu uporniku Hadži Loji,
ker je pred bosenske Turke ščeval proti ce-
sarskeji vojski in pritrjal celó do krvavega boja.
Zaradi tega bo zanimivo pogledati životopis
tega sicer prostega, a vendar nevarnega človeka.
Črtice, koje hočemo podati o Hadži Loji, po-
sneli smo za „Čehom“ iz „Bosensko-Hercego-
vačkih novin“ v Sarajevu izhajajočih, ki popi-
sjuje življenje imenovanega okrutnika dosti
natanjko in jasno.

„Salih Loja“ rodil se je v severnem delu
Sarajeva, kjer je bil njegov oče „iman“ (manjši
knez) blizu džamije ali molitvenice. Akoravno
pa sta on in njegov brat Mustafa že kot mla-
deniča imela dosti moči in jakosti, se vendar
nista hotela lotiti nobenega trudapolnega dela.
Svoj kruh prisluževala sta si s prepeljavanjem
blaga na konjih po Sarajevu, bila sta toraj za
jedno stopinjo više, ko nosači, ki blago na
lastnem hrbtu prenašajo. Salih imel je „iluma“,
t. j. znal je nekoliko arabskih molitvic deloma

brati, deloma na pamet; zato je bil na prošnjo
očetovo sprejet v molitvenico, ko „hodža mekteb-
ba“, t. j. učitelj šole. Vredno je omeniti, da se v
Asakej turškeji molitvenici nahajajo šole, v katerih
se uče molitve za službo Božjo. V nekaterih
takih učilnicah podučuje se, akoravno redkeje,
tudi v pisanji. Vendar to ni izključljivo po-
trebno pri teh šolah, če tudi „mekteb“ pomeni
toliko, ko pisarna. Salih Loja postal je tedaj,
ne znajoč pisati, učitelj dotične šole.

Vsak Mohamedan, ki ume koran na pamet,
zove se „hafiz“ po naše varuh, zaščitnik. Hadža
Salih Loja dokazal pa je, da mu je koran po-
polnoma znan, in dobil je zato častni priimek
„hafiz“.

To ime in njegova verska resnost, pripo-
mogla sta, da so se jeli Mohamedani zanj za-
nimati, kar je bilo povod, da se je odrekel
dosedanji službi. Pri Mohamedanih mora ho-
diti vsako dete nekoliko let v šolo, ali ne ka-
kor pri nas pred poludnem in popoldne, da
bi se tamo učilo, marveč samo da se uči mo-
liti. Deček gre v šolo zjutraj za eno ali dve
uri, a vrnivši se domov bavi se z rokodelstvom

ali pa pomaga pri domačih opravilih. Takim
šolam pravijo „mahalski mekteb“ ali kvartalska
šola. Salih Loja bil je najpoprej učitelj take
šole; po končanem uku pa je hodil na delo
s svojimi gojenci. Ko je postal „hafiz“, nehal
je delati in je postal „ulem“ ali literat. Na-
posled posrečilo se mu je še potovati v Meko
i Medino, za kar je dobil še častnejše ime
„hadži“ koje pripada samo onim, ki so ome-
njena Turkom sveta mesta obiskali.

Salih Loja imenoval se je tedaj s polnim
imenom: Hadži Hafiz Salih Loja.

A kedaj je postal popularen?

Ne mislimo, da je Hadži Loja postal ta-
koj popularen, ko se je pokazal mej svojimi
rojaki ko „hafiz“ in „hadži“, hafiz in hadži-
jev je v Sarajevu toliko, da se malokdo zanje
zmeni. Popularnim velja pri Mohamedanih le
oni, ki prikazuje posebno versko navdušenost
z vsakojakim strastnim postopanjem proti dru-
govercem — gjavrom.

A Hadži Loja vedel si je popularnost
kmalu pridobiti. Prvi čin, s katerim je jela
rasti njegova popularnost, zgodil se je leta 1863,

bena pravica. Kdo bo hotel tedaj še zastopnik občin v krajnem šolskem svetu biti? Kdo bo hotel postati načelnik krajnega šolskega sveta? To je gotovo, in zato ni treba imeti preroškega duha, da se bodo ljudje temu poslu odtegovali; za to je pa že prvotni načrt poskrbel, da se občinski možje ne bodo mogli več upirati tej volitvi s tem, da se jim bodo naložile strašanske globe, ki zamorejo uničiti vsacega, še tako premožnega kmeta.

Ni omenjeno v načrtu, kolikokrat se sme dotični kaznovati, kako daleč se sme seči, ampak diktiralo se bode popolno po samovolji predsednika okrajnega šolskega sveta.

Da so pravice občin jako prikrajšane, pripoznal je tudi zastopnik ljubljanskega mesta, g. dr. Schrey, sam. Ko smo dodelali posvetovanje predloženega načrta, je rekel, da smo pravice ljubljanskega mesta jako skrčili. Jaz mu odgovorim, da ne samo ljubljanskega mesta, ampak skrčene so pravice vseh občin po deželi. Mislím, da ravno mi, ki nismo zastopniki c. kr. vlade, ampak zastopniki občin, ravno mi bi pa ne smeli pritrčiti postavi, o kateri moramo po svojem prepričanju reči, da krati pravice občin, in ne vem, kako bode g. dr. Schrey, če bode za to postavu glasoval, to opravičil pred svojimi volilci. Rekel je, da tu gre za princip; ali ravno pri tem principu vas hočem prijati, ravno načelo je napačno. Gospoda moja, če bi vlada, ki je danes na krmilu, bila od naše stranke, vprašam vas, ali bi imela princip toliko veljave, da bi do takih predlogov prišli, s katerimi izročimo vladi vse svoje pravice? Jaz mislim, da bi se vi zagrozili in slišali bi razburjene klice: kaj mislite, kako hočemo vse svoje pravice zapraviti! (Klici na levi: čujte!)

Še ostreje, kakor z denarnimi globami, kaznujejo se tisti, ki nočejo v krajni šolski svet, s tem, da se zamore ta v slučaju, ko bi ne hotel ali ne mogel po mnenju okrajnega šolskega sveta izvrševati svojega posla, razpustiti enkrat, dvakrat, trikrat ali kolikokrat drago. Potem se nastavi šolski administrator, ki ima vse tiste pravice, kakor načelnik krajnega šolskega sveta in občine bodo imele nove stroške, ker ni določeno, da se mora ta administrator vzeti iz domačih ljudi, ampak zamore se poslati od drugod in dana mu je pravica, da si sme zaračunati stroške. Seglo se je tako daleč, da se mu je hotela priznati celó remuneracija, in to se je le vsled našega ugovar-

janja opustilo. Ko smo nad vsemi temi določbami izrazili svoje začudenje in smo vprašali, od kod da so vzeli te paragrafe, odgovorilo se je, da nekatere določbe imajo veljavo v Istri, nekatere na Koroškem, da taka postava velja že sploh v sosednih deželah. Ali, gospoda moja, če gre tako naprej, pridemo še tako daleč, da bomo rekli za opravičenje kacega paragrafa: tako je na Turškem, toraj mora biti tudi pri nas. (Dobro! — na levi.)

II. Mislím, da sem gledé prve točke dokazal, da načrt, katererega imamo pred seboj, ni na korist občinam, ampak njih pravice uničuje. Jaz pa nadalje trdim, da ta načrt nasprotuje tudi koristi cerkve. Meni nič, tebi nič, ne da bi bili dotično mesto vprašali, spremeni se je točka, katera govori o deželnem šolskem svetu, cerkvi na kvar. Obžalujem, da velečastitega knezoškofa ni tukaj, da bi se potegnil za pravice cerkvene, katere ta postava krati. Jaz sicer nimam mandata od njega (velika veselost — na desni), ali vendar vém, da se vam bo naravno zdelo, če že kot duhovnik to opomnim in dokažem. Poprej je bilo določeno, da imata biti v deželnem šolskem svetu dva zastopnika knezoškofijstva. V dotični postavi je rečeno: „welche über vorschlag des ordinariates vom minister für kultus und unterricht dem kaiser in vorschlag gebracht werden.“ Toraj po predlogu „vorschlag“, ordinarijata imenovala sta se dva zastopnika cerkve. Nova postava je to preuredila tako, da namesto „vorschlag“ pravi: „der minister für kultus und unterricht hat vor erstattung seines antrages bezüglich der beiden katholischen geistlichen das fürstbischöfliche ordinariat anzuhören.“ To je pa velik razloček od poprejšnega. Prepričali smo se o tem že enkrat, ko je šlo za enako določbo, ko se je ravnalo za pravico deželnega odbora gledé njegovih zastopnikov v deželnem šolskem svetu. Pričakali so se, kako naj se postava tolmači, in naravno je bil pomen postave v našem smislu povdarjen od g. vladnega zastopnika samega. Vendar je začelo ministerstvo prezirati pravice deželnega odbora in imenovali so se udje v deželni šolski svet, ne da bi se bilo oziralo na predloge deželnega odbora. Koliko laglje se bo to zgodilo gledé dveh zastopnikov škofijstva vsled §. 20 postavnega načrta. Vlada se bode obrnila na škofa, in ga „vprašala“: povej, katerega misliš ti? Če ji bo dotični ljub, ga bo imenovala, če ne, ga bo zavrgla, in na

pritožbo se bo odgovorilo: „wir haben dich ja angehört — saj smo te vprašali; to pa ne stoji v postavi, da bi se morali tvojega predloga držati.“ To, gospoda moja, bo toliko časa dobro, dokler med cerkvijo in vlado ni nasprotja. Vzemite pa primerljaj, da nastane nasprotje: škof bo dva nasvetoval, vlada bo imenovala dva druga, škof jima bo prepovedal, udeleževati se deželnega šolskega sveta; prišlo bo do take razprtije, kakoršna je bila na Tirolskem, kjer je moral tudi neki zoper voljo škofa od vlade imenovani dekan izstopiti iz deželnega šolskega sveta. (Konec sledi.)

Razglas.

Njihovo c. in k. apostoljsko Veličanstvo so blagovolili premilostljivo razglasiti naslednje najvišje ročno pismo do gospoda ministerskega predsednika:

Ljubi knez Auersperg! Ko so politične razmere v teku tega poletja prouzročile delno mobilizacijo stalne vojne, vojaškega mornarstva in deželnih bramb, bili so zdaj prvokrat po občnej vojni dolžnosti udje iz vseh stanov in poklicev sklicani pod orožje, da spolnijo kot državljani najtežjo svojih dolžnosti.

Jaz moram s popolno zadovoljnostjo pripoznati, da so k vsem vojaškim kardelom prav naglo in točno prišli rezervisti, deželni brambovci in namestne reserve, vsled česar je bilo mogoče hitreje, kakor se je pričakovalo, mobilizovati večja vojaška krdela, jih pripraviti za vojsko in na ta način bistveno skrčiti čas operacij.

Ta razveseljujoči nasledek je nov dokaz živega dolžnostnega čuta, požrtvovalnosti in domoljubja vsakega posameznega državljana, katerega je zadela občna vojna dolžnost, spričuje pa tudi o dobri volji in delavnosti občin, kakor tudi o koristnem sodelovanju vseh političnih upravnih oblastnij in uradov, — in z veseljem se čutim prisiljenega, Vam zaukazati, da izrečete M o j e popolno priznanje in M o j o zahvalo celému prebivalstvu, kakor tudi občinskim uradom in političnim uradom, ki so pod Vašim vodstvom.

Pri tej priložnosti ne morem zamolčati, kako dobro dé M o j e m u srcu, ko vidim, da se je v vseh delih monarhije z nova pričelo živo udeleženje za Našo vrlo armado, ki se kaže pred vsem neomejenej požrtvovalnosti in skrbi za družine rezervistov, vzlasti pa v skrbi

ko so jeli zidati v Sarajevu novo pravoslavno cerkev. S sultanovim „hatiserifom“ proglašena je bila verska svoboda nemohamedanskih podložnikov Porte. Razun tega označeno je bilo v posebnem fermanu, kje in kako visok naj bo krščanski hram božji. Zdaj so jeli hujskati fanatični hodži mohamedansko ljudstvo, da bi tako zaprečili zidanje hiše božje. Mej takimi kričači bil je najljutejši Hadži Loja, kajti pri vsakej demonstraciji bil je on prvi, tako da ga je tadašnji poveljnik Bosne Osman Paša pregnal v Novi Pazar. Oadi živel je Hadži Loja do l. 1871, ko se je zopet vrnil v Sarajevo. Leto 1871 je za turško državo jako znamenito. Takrat umrl je tedanji veliki vezir Ali Paša in takoj po njegovej smrti pojavile so se po vseh krajih zmešnjave; stanje prebivalstva se je povsodi shujšalo. Od te dobe vžival je Hadži Loja mnogo več svobode nego poprej. Skoraj vsaki dan slišale so se pritožbe razžaljenih, kajti Hadži Loja delal je krivico temu ali onemu kristjanu, če je le mogel. Slednjič (1875) vsplamtela je vstaja v Hercegovini, potem v Krajini in na Drini. Spolnila se je Bosenska

bajka, ki pravi: „Potrese se turška carevina, začudi se sedam kraljevina.“ Zdajci razširi se po Sarajevu vseobčni strah; zdaj bi bil čas, da bi bil Hadži Loja pokazal svojo gorečnost, a vsakdo je mislil, da ga ni v Sarajevu. Ne mislimo, da bi bil odšel na bojišče; ne, on je ostal v Sarajevu, samo, da se je malokdaj očitno pokazal. Ko je začela turška vlada priganjati bašibozuke siloma v vojsko, skril se je Hadži Loja neimajoč poguma podati se na boj. Kadar pa so se turški redifi in bašibozuki zbrali okoli Tuzle in Bjeline, pokazal se je Hadži Loja, med zadnjimi stražami teh nečloveških vojníkov, ko trgovec, ter je ondi kupoval in prodajal vkradene konje, blago, duhan in drugo imetje oropanih kristjanov. Videč, da mu vlada vse privoli, postajal je vedno smelejši in drznejši; ropajoč po selih, delal je take zločine da je bil konečno pozvan pred sodnijo. A Hadži Loja je utekel, ter se skrival do 8. julija 1878.

Odkar je bil proglašen kot lupežnik, govorili so nekateri, da je odšel v Albanijo, drugi pa so rekali, da je v Bosni skrit pri svojih prijateljih, — in zadnji so imeli prav. Dne 3.

julija t. l. zvečer bile so v Sarajevu džamije polne ljudi in tu se je zvedelo, da ima drugi dan vsak Mohamedan z orožjem priti pred džamijo.

Dne 4. julija prišlo je istinito nekoliko oboroženih Mohamedanov pred džamijo, največ pa jih je bilo brez vsakega morilnega orodja, hoteč iti potem na delo. Na enkrat jamejo hodžovi kričati po trgu „zapirajte“, in v trenutku zapro se vse prodajalnice. Raznesla pa se je vest, da je prišel Hadži Loja, da mu vlada ne sme nič storiti, da je ud revolucionarnega odbora, ki se ima poprijeti vladnega krmila. Tak strašen lupežnik tedaj in poznan fanatik smel se je kretati svobodno, in učiniti, karkoli se mu je zazdelo.

Hadži Loja sestavil si je kmalu oboroženo spremstvo, dosegal je, da so se prodajalnice zaprle, ter naganjal, naj vsakdo sleče evropsko obleko, ter naj se oborožuje proti gjavrom Avstrijskim. Razumnejši prebivalci pregovarjali so nekateri, rekoč: „Izženite od sebe tega hajduka, on vas bo storil nesrečne!“ Večina fanatičnih Turkov pa je vpila: „Ne storimo

za ranjence in bolnike. Jaz zaukazujem Vam, da tudi v tem obziru uže zdaj izrečete prebivalstvu Mojo cesarsko zahvalo.

Gö d ö l l ö, dné 19. oktobra 1878.

Franc Jožef I. r.

Z odkritosrčnim veseljem naznamim s tem vsem to najvišje ročno pismo, prepričan, da se bode po blagem cesarskem priznanji čutil osrečenega vsak, ki je marljivo in požrtvovalno spolnjeval svoje težke dolžnosti, ali ki je, držeč se srečnega nagiba, z dobrotami prinašal svoje žrtve resnobnemu času.

V Ljubljani dné 22. oktobra 1878.

C. kr. deželni predsednik:

Franc vitez pl. Kallina I. r.

Politični pregled.

Avstrijske dežele.

V Ljubljani 30. oktobra.

O ministerski krizi se tudi zdaj še nič določnega ne vé. Naši vradni listi o njej molče in kar o tej zadevi pisarijo, posnemajo večidel iz madjarskih vradnih listov, ki se potegujejo, se ve da, za dosedanjo vstavovno večino, ker le predobro čutijo, da bode z gospodstvom te stranke v Cisli, odklenkalo tudi madjarski hegemoniji v Transli.

Državni zbor bode pričel obravnavo o nasvetovani adresi do presvitlega cesarja, ki je stala že včeraj na dnevnem redu in za katero se ima voliti poseben odsek. — Med zborovanjem delegacij, ki se pričnó 7. novembra, bode državni zbor prenehal. Nekteri pa menijo, da bode razpuščen, če ne bode mogoče sestaviti parlamentarnega ministerstva. Levi klub, na kterega se je še Pretis najbolj zanašal, se je jel rušiti in njegov ustanovitelj Herbst s 24 tovariši je iz njega izstopil. Kterega kluba se bodo sedaj poprijeli, ali pa bodo osnovali nov klub, to se še za trdno ne vé.

Čehom in Poljakom priporoča Krakovski „Czas“, da se morajo zediniti, če hočejo kaj vspešnega doseči in zlasti zabraniti, da panslavizem (?) ne bode povzdignil svoje mogočne glave, ki bi se obrnil v prvi vrsti proti Poljakom. — O Riegerju poročajo listi, da je te dni prišel na Dunaj in da je bil poodblaščen naznaniti, da bodo Čehi prišli v državni zbor, če se sestavi nad strankami stoječe ministerstvo. Eni listi trdijo, da je bil česki voditelj na Dunaj poklican, pa kakor razmere sedaj še stojé to ni prav verjetno.

Iz Bosne se nam piše, da je general

tako, kajti on je naš Garibaldi! In ko je konečno Hadži Loja s svojim spremstvom prišel do vladarske palače, ter ga je guverner s častjo sprejel in obdaril, zdelo se je marsikomu, kakor da bi bil Hadži Loja zares vladar Sarajevski. Brez odloga jel je zbirati darove, denar, konje, orožje, obleko i. t. d. Naj gorečniši pomočniki bili so tukaj naseljeni Nikšičanje.

Vstaški odbor Hadži Loja, kakor se vidi, ni visoko cenil, ker mu je dal samo povelje „juzbaše“ (stotnika). Ali kmalu se je pokazalo, da še tega ni zaslužil, kajti vsa njegova delavnost kazala se je edino v kalenji javnega miru. Mesto da bi bil odšel na bojišče, ostal je še vedno v Sarajevu, zbirajoč darove. Slednjič ko so mnoge tožbe dohajale vstaški vladí, primorali so ga k udeležitvi boja. Poklicavši ga zaradi tega v konak (vladarsko palačo), došel je jahaje na konji v dvor in idoč po stopnicah, sprožila se mu je slučajno puška, ter ga ranila v nogo. Zatim zajaši zopet konja, ter

Filipovič izdal ukaz (generalbefehl), vsled kterega se ima Bosna smatrati za domačo deželo (als Inland.) G. dopisnik tudi toži, da tam nimajo skoraj nobenih listov. Le stari „W. Tagblatt“ in „Fremdenblatt“ se valjajo tu in tam, pa še teh ni lahko v roke dobiti. Že 14 dni, pravi, ni bral nobenih novin.

V Ogerskem zboru se je pričelo pričkanje med raznimi strankami. Simonyi je nasvetoval, da naj se volitev odsekov odloži do sestave novega ministerstva, pa Tisza mu je krepko ugovarjal in večina je sprejela njegov predlog ter volitev odsekov izvršila.

Vnanje države.

Anglija se čedalje bolj hujuje nad Rusijo in skuša vse vevlasti spraviti na svojo stran, da bi jo potem prisilile k izvršitvi berlinske pogodbe, katero po mnenji Angleške samo Rusija (?) zadržuje. Tudi Turčija začela se je pritoževati nad Rusi in jih dolži, da so oni krivi vstanka bolgarskega, ki se je pričel v Rumeliji in čigar namen je Rumelijo združiti z Bulgarijo ne je pa pustiti pri Turčiji. Stanje Turkov v Rumeliji, pravi Turčija, je nestrpljivo. Turški trinogi bi vedno radi zatirali druge ljudi, in ker tega ne morejo, kričé, da jim ni obstati. Kaj bi še le porekli, če bi jim kristjane merili z enako mero in jih tlačili, kakor so bili skoz 500 let oni tlačeni in zatirani od Turkov?

Italija je začela bolj prijazna biti proti Avstriji, odkar se je avstrijski poročnik povrnil v Rim.

Nemčija je zopet prepovedala nekaj tiskovin in razrešila nekaj društev. Iz Rima poroča „Corr. Bur.“, da je vatikan duhovnikom nemškimi naročil, da naj v tej zadevi vladi ne nasprotujejo, ter le čisto cerkvene družbe skušajo ohraniti.

Izvirni dopisi.

Iz Metliškega okraja, 28. oktobra. (Z a s a č e n i t a t.) Vjel se je v lisičjo past; kdo? Ne lisica, ne lesijak, ampak 18 leten uzmovič. Nek gospodar v J. je spoznal, da krompirja le prehitro zmanjkuje in če bo tako šlo, ga utegoe kmalu zmanjkati v klub obilnemu letošnjemu pridelku. Gospodar bi tatu rad v pest dobil. Kako? Nekega večera nastavi lisičjo past. Okoli desete ure pride tat, stopi v klet, o joj, ostri zobje se vsade v nogo. Še huje, tat hoče nogo neprijetnega oklepa oprostiti, pa se pri tem delu še za roko vjame.

odide domov. Znano je, da so ga njegovi prijatelji zdravili nekoliko časa v Sarajevu, a ko se je c. k. vojska približevala mestu, pobrisal jo je lopov drugam.

Pred tednom dni iztaknil ga je poročnik Stipetič i dovel pred sodnijo. Ker bi bili zdravniki radi, da bi Hadži Loja hitro svojo nevarno rano izlečil, prinesli so ga za to v bolnico, kjer so mu vneto nogo hoteli odrezati. Hadži Loja pa o tem ni hotel nič slišati. Zdravniki pravili so mu sicer, da mu zaradi vnete rane in skazene krvi žuga gotov pogin, a vse ni nič pomoglo, on je ostal pri svojem sklepu. Sodnijska obravnava pričela se je, kakor že rečeno, proti njemu; brez dvoma nam bodo poznejše vesti bolj natanko odkrile vsa njegova zločinstva. (Graški „Tagespošti“ se poroča, da ga ne bodo ne ustrelili ne obesili, ker mu ne morejo dokazati nobenega umora. Vred.)

Zdaj začne kričati, ljudje se zbude, ter hité gledat, kaj je. Neljubega gosta odpeljejo v občinsko ječo, drugi dan ga pa izroče metliški sodniji, ter le to žele, da ga tam dalj časa pridrže in ga prav občutno podučé, da ni pripuščeno, na stroške drugih živeti.

Iz Županje v Hercegovini,

19. okt. (Iz privatnega pisma) Dolgo zaželeno vstanovanje za naš polk pričelo se je 5. t. m. v Livni. Dvema stotnijama pa je došlo 7. t. m. povelje, da odidete drugi dan in zasedete za negotov čas 6 ur oddaljeno Hercegovinsko mesto „Županjac“. Prvi dan t. m. je namreč šla vsa naša brigada v dva marša oddaljen „Glamoč“, kjer smo za gotovo mislili, da se bomo zopet „pod lajbčem za knofe.“ Ker se je pa mesto prostovoljno udalo, je šel naš polk s 4 topi zopet nazaj v Livno, 10. lovski bataljon v Glamoču za posadko pustivši. Zdaj bo, hvala Bogu, vendar enkrat bivakovanje nehalo; čas je že, ker kar smo iz Ljubljane, smo samo trikrat spali pod streho in še takrat je bilo le provizorično. Opomniti moram še, da so prišli Dalmatinci s črnim vinom in belim kruhom, kteremu smo dobro dali po ušesih. Pot iz Livna v Županjac peljala je čez kamnitne hribe, bila je steza po špičastih kamnih, torej zelo težavna. Ob 2. popoldne 8. t. m. dospeli smo pred mesto in se vtaborili. Stotnik pošlje patrolo z enim častnikom na čelu, da izvabi „kajmakana“, to je po našem kot okr. glavar, kteremu je bilo najpred treba vediti namen našega prihoda. Ko odmenažiramo, pride omenjeni gospod v družbi kapitana turških žandarjev, razkolniškega popa, dveh mestnih starašin in katoliškega patra kapucina, kateri je tolmačil potrebne reči. Iz tega je razvidno, da so v mestu, ki komaj 5000 prebivalcev šteje, tri vere. Ko se dogovorijo zaradi stanovanj in družih potreb, dá stotnik povelje za vhod v mesto. Pri vrodu ravno pred razkolniško cerkvijo, od ktere nekoliko oddaljena je tudi katoliška, pričakovala nas je šolska mladina z učiteljem s slovensko in belo zastavo, ktera nas je pozdravljala: Živili Franjo Josip car avstro-ogerski in njegova hrabra vojna, živila! med tem ko so zvonovi obeh cerkvá mestu naš prihod naznanjevali. Prišedši v stanovanja, se je zaradi varnosti pred napadom najpred skrbelo, ker Turčini so nas, se vé, pisano gledali. V ta namen so se postavile krog mesta straže in za mesto komandirale so se patrole, ktere se vsaki dan opoldne po vojaški menjajo. Da ne ležimo brez skrbi in posla, vsak lahko sprevidi — še ekserciranje so nam navezali, kar bi se lahko slobodno opustilo. Največa slovesnost tukaj je bila v nedeljo 13. t. m. Imeli smo namreč vsi službe prosti vojaki sv. mašo v katoliški cerkvi. Da bi se bila ta slovesnost še bolj povzdignila, sestavili smo čvetospev pod vodstvom g. nadrednika Povšeta in smo peli: „Pred stolom“, „Upaj Srce“ in „Cesarsko“. Vojakom je prav dopadlo, ker marsikdo si je domišljeval, da je v domači farni cerkvi, ko je slišal znane pesmi. Še bolj pa je osupnilo petje v velikem številu pričujoče katoličane, kateri se vé, kaj takega še slišali niso. Med sv. mašo prečital je g. pater tudi „proklamacijo“ in potem še posebno razložil namen našega prihoda, da namreč nismo prišli kot sovražniki, temuč iz usmiljenja do njih; resno in ginjaivo jim je pokladal na srca, da smo zapustili dom, starše, brate, sestre, veliko njih tudi žene in otroke itd. in prišli semkaj braniti njih pravico in imetje; kak nehvaležnež torej, ki bi se predrznil se nam zoperstaviti. Da bi take besede tudi mohomedanom kdo dopovedati mogel! Kar cerkev za-

